

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
JEANA RICHARDA DE LA TOUR
přednesené dne 24. března 2022¹

Věc C-720/20

**RO, zastoupená zákonným zástupcem
proti
Spolkové republice Německo**

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Verwaltungsgericht Cottbus (správní soud v Chotěbuzi, Německo)]

„Řízení o předběžné otázce – Prostor svobody, bezpečnosti a práva – Společná politika v oblasti azylu a doplňkové ochrany – Směrnice 2013/32/EU – Článek 33 odst. 2 písm. a) – Odmítnutí žádosti o mezinárodní ochranu podané dítětem pro nepřipustnost z důvodu předchozího přiznání mezinárodní ochrany jeho rodinným příslušníkům – Nařízení (EU) č. 604/2013 – Kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování této žádosti – Nejlepší zájem dítěte“

I. Úvod

1. Tato věc ukazuje, s jakými obtížemi se členské státy potýkají při provádění kritérií stanovených v nařízení (EU) č. 604/2013², pokud formální povaha těchto pravidel narazí na složitost skutečných sociálních vztahů, a zejména realitu rodinného života uprchlíků. Jak ukazuje řada řízení, která jsou v současné době vedena před Soudním dvorem, jejich rodinný život není ukotven ani v čase ani v místě³. Rodiny se stěhují z jednoho členského státu do druhého, přičemž jim však status osob požívajících mezinárodní ochrany přiznaný jejich členům neumožňuje, aby se usadily kdekoli na území Unie podle svého přání⁴. Zároveň se rodiny rozrůstají, a vyvstává tak

¹ – Původní jazyk: francouzština.

² – Nařízení Evropského parlamentu a Rady ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států (Úř. věst. 2013, L 180, s. 31).

³ – V tomto ohledu viz stanovisko generálního advokáta P. Pikamäe ve věci *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Celistvost rodiny – již přiznaná ochrana) (C-483/20, EU:C:2021:780) a rozsudek ze dne 22. února 2022, *Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides* (Celistvost rodiny – již přiznaná ochrana) (C-483/20, EU:C:2022:103). Viz rovněž věc C-153/21, *Ministre de l'immigration et de l'asile*, ještě probíhající před Soudním dvorem, která se týká podobné otázky jako projednávaná věc, a věc C-745/21, *Staatssecretaris van Justitie en Veiligheid*, která se týká práv nenarozeného dítěte, vůči jehož matce bylo vydáno rozhodnutí o přemístění do Litvy podle nařízení č. 604/2013, zatímco jeho otcí byla přiznána mezinárodní ochrana v Nizozemsku.

⁴ – V tomto smyslu viz článek 33 směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011 o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (Úř. věst. 2011, L 337, s. 9), který poskytuje osobám požívajícím této ochrany pouze možnost volně se pohybovat na území členského státu, který přiznal mezinárodní ochranu, a zvolit si místo bydliště v rámci tohoto území, a rozsudek ze dne 1. března 2016, *Alo a Osso* (spojené věci C-443/14 a C-444/14, EU:C:2016:127, bod 37).

otázka právního postavení dítěte narozeného na území jiného členského státu, než je členský stát, v němž byla poskytnuta mezinárodní ochrana členům jeho rodiny (dále jen „hostitelský stát“), a zejména pak otázka, který členský stát je příslušný k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané takovým dítětem.

2. Právě takový souběh okolností nastal v projednávané věci. V tomto případě jde o rodinu ruské státní příslušnosti, jejímž příslušníkům bylo nejprve v roce 2012 přiznáno postavení uprchlíků v Polsku a následně se tito rodinní příslušníci přemístili do Německa a usadili se v něm, aniž jim bylo za tímto účelem vydáno povolení k pobytu. V tomto posledně uvedeném členském státě, kde tato rodina pobývá neoprávněně, se jim v roce 2015 narodilo další dítě (dále jen „žalobkyně“). Toto dítě podalo žádost o mezinárodní ochranu k německým orgánům, které ji na základě čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice 2013/32/EU⁵ prohlásily za nepřipustnou.

3. Cílem této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce je určit procesní pravidla použitelná na posouzení žádosti o mezinárodní ochranu, již podalo uvedené dítě v členském státě, na jehož území se narodilo a kde pobývá se svými rodinnými příslušníky, zatímco posledně uvedeným bylo přiznáno postavení uprchlíků v jiném členském státě, který se rozhodli opustit a do kterého se nechtějí vrátit.

4. Je nespornou skutečností, že v případě žadatelů o mezinárodní ochranu i v případě osob již požívajících této ochrany je třeba zachovat celistvost rodiny a že prvořadým hlediskem musí být zájem dítěte, jak stanoví článek 7 a čl. 24 odst. 2 Listiny základních práv Evropské unie (dále jen „Listina“). Je rovněž nezbytné zajistit účinnost práva na azyl zakotveného v článku 18 Listiny, a to pokud jde o přístup dítěte k řízení o posouzení jeho žádosti o mezinárodní ochranu i z hlediska možnosti jeho rodinných příslušníků využívat práva, která jim přiznává postavení uprchlíků. V této souvislosti sice nařízení č. 604/2013 stanoví rámec pro přenesení příslušnosti k posuzování této žádosti o mezinárodní ochranu, avšak jeho ustanovení neumožňují postihnout celý řetězec okolností souvisejících zejména s pohybem rodin na území Unie. Cílem tohoto nařízení navíc není upravovat převod příslušnosti ve věcech mezinárodní ochrany, která je v takových případech, jako je projednávaná věc, stejně zásadní a v současnosti spadá do působnosti Úmluvy o právním postavení uprchlíků⁶ a Evropské dohody o převodu odpovědnosti za uprchlíky⁷.

5. V tomto svém stanovisku uvedu své výhrady k procesním prostředkům zmíněným jednak v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, jednak v průběhu jednání, konkrétně obdobného použití článku 9 nařízení č. 604/2013, čl. 20 odst. 3 tohoto nařízení, nebo čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice 2013/32. Navrhu tudíž Soudnímu dvoru, aby uplatnil jiný postup, založený na nejlepší zájmu dítěte, a rozhodl, že v takové situaci, jako je situace dotčená v projednávané věci, kdy dítě podalo žádost o mezinárodní ochranu v členském státě, na jehož území se narodilo a kde

⁵ – Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odmítání statusu mezinárodní ochrany (Úř. věst. 2013, L 180, s. 60).

⁶ – Podepsané v Ženevě dne 28. července 1951 a vstoupily v platnost dne 22. dubna 1954 [*Recueil des traités des Nations unies*, svazek 189, s. 150, č. 2545 (1954)]. Byl k ní připojen Protokol týkající se právního postavení uprchlíků uzavřený v New Yorku dne 31. ledna 1967, který nabyl účinnosti 4. října 1967. Viz zejména článek 28 této úmluvy.

⁷ – Podepsané ve Štrasburku dne 16. října 1980 (STE č. 107). Evropská komise předpokládá využití tohoto mechanismu v Zelené knize o budoucím společném evropském azylovém systému ze dne 6. června 2007 [COM(2007) 301 final, nezveřejněná v Úř. věst., bod 2.3, s. 7], na niž odkazuje ve směrnici Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty (Úř. věst. 2004, L 16, s. 44; Zvl. vyd. 19/06 s. 272), ve znění směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/51/EU ze dne 11. května 2011 (Úř. věst. 2011, L 132, s. 1). K tomuto tématu viz rovněž Ippolito, F., „Reconnaissance et confiance mutuelles en matière d'immigration et d'asile: de l'in(é)volution d'un principe?“, v Fartunova-Michel, M., a Marzo, C., *Les dimensions de la reconnaissance mutuelle en droit de l'Union européenne*, Bruylant, Brusel, 2018, s. 218 až 243, zejména s. 220.

má spolu s rodinnými příslušníky v době podání této žádosti obvyklé bydliště, musí být čl. 3 odst. 2 a čl. 6 odst. 1 nařízení č. 604/2013 vykládány v tom smyslu, že nejlepší zájem dítěte vyžaduje, aby byl k posouzení uvedené žádosti příslušný tento členský stát.

II. Právní rámec

A. Unijní právo

6. V rámci tohoto stanoviska budu odkazovat na články 7, 18 a 24 Listiny a články 3, 6, 9, 20 a 21 nařízení č. 604/2013. Budu vycházet rovněž z článku 33 směrnice 2013/32 a článku 24 směrnice 2011/95.

B. Německé právo

7. Ustanovení § 29 Asylgesetz (azylový zákon) ve znění zveřejněném dne 2. září 2008⁸ a pozměněném Integrationsgesetz (zákon o integraci) ze dne 31. července 2016⁹, který nabyl účinnosti dne 6. srpna 2016, je nadepsáno „Nepřípustné žádosti“ a stanoví:

„1) Žádost o azyl je nepřípustná, pokud

1. k posouzení žádosti o azyl je příslušný jiný stát

a) na základě nařízení [č. 604/2013] nebo

b) na základě jiných pravidel Evropské unie nebo mezinárodní dohody

[...]“

III. Skutkové okolnosti sporu v původním řízení a předběžné otázky

8. Žalobkyně a její rodinní příslušníci jsou ruskými státními příslušníky čečenského původu. Dne 19. března 2012, ještě před narozením žalobkyně, bylo těmto rodinným příslušníkům v Polsku přiznáno postavení uprchlíků. Ti v prosinci 2012 uvedený členský stát opustili a přicestovali do Německa, kde podali nové žádosti o mezinárodní ochranu. Příslušné německé orgány zaslaly polským orgánům žádost o přijetí dotyčných zpět, které posledně uvedené orgány nevyhověly s odůvodněním, že tito již v Polsku požívají mezinárodní ochrany¹⁰.

9. Dne 2. října 2013 pak příslušné německé orgány prohlásily dotčené žádosti o mezinárodní ochranu za nepřípustné. Vydaly tedy vůči rodinným příslušníkům příkaz opustit území pod hrozbou vyhoštění s tím, že se na ně vtažují ustanovení směrnice Evropského parlamentu

⁸ – BGBl. 2008 I, s. 1798.

⁹ – BGBl. 2016 I, s. 1939.

¹⁰ – V tomto ohledu viz rozsudek ze dne 19. března 2019, Ibrahim a další (spojené věci C-297/17, C-318/17, C-319/17 a C-438/17, EU:C:2019:219), ve kterém Soudní dvůr rozhodl, že „členský stát nemůže v rámci postupů stanovených [nařízením č. 604/2013] právoplatně žádat jiný členský stát o to, aby převzal nebo přijal zpět státního příslušníka třetí země, který podal žádost o mezinárodní ochranu v prvně uvedeném členském státě poté, co mu byl druhým z nich přiznán nárok na doplňkovou ochranu“ (bod 78).

a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (Úř. věst. 2008, L 348, s. 98)¹¹.

10. Žalobkyně se narodila v Německu dne 21. prosince 2015. Stejně jako její rodinní příslušníci je ruskou státní příslušnicí. V roce 2016 podala žádost o mezinárodní ochranu. Podle předkládajícího soudu nebylo v souvislosti s touto žádostí zahájeno žádné řízení o určení příslušného členského státu.

11. Rozhodnutím německých orgánů ze dne 14. února 2019, aktualizovaným dne 19. března 2019, byl vůči členům rodiny žalobkyně vydán nový příkaz opustit území pod hrozbou vyhoštění.

12. Rozhodnutím ze dne 20. března 2019 Bundesamt für Migration und Flüchtlinge (Spolkový úřad pro migraci a uprchlíky, Německo) odmítl žádost žalobkyně o mezinárodní ochranu jako nepřipustnou. Žalobkyně proto podala proti uvedenému rozhodnutí žalobu k předkládajícímu soudu. Předkládající soud má pochybnosti ohledně toho, zda je Spolková republika Německo tím členským státem, který je na základě nařízení č. 604/2013 k posuzování této žádosti o mezinárodní ochranu příslušný, a pokud není, zda může i tak žádost odmítnout jako nepřipustnou na základě čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice 2013/32.

13. Za těchto podmínek se Verwaltungsgericht Cottbus (správní soud v Chotěbuzi, Německo) rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

- „1) Je s ohledem na požadavek unijního práva zamezit sekundární migraci, jakož i na obecnou zásadu celistvosti rodiny vyjádřenou v [nařízení č. 604/2013] nutné obdobné použití čl. 20 odst. 3 tohoto nařízení v situaci, v níž nezletilé dítě a jeho rodiče podají ve stejném členském státě žádosti o mezinárodní ochranu, avšak rodiče již požívají mezinárodní ochrany v jiném členském státě, zatímco dítě se narodilo až v členském státě, ve kterém podalo uvedenou žádost?
- 2) V případě kladné odpovědi na první otázku, je třeba se zdržet posuzování žádosti nezletilého dítěte o azyl podle [nařízení č. 604/2013] a musí být vydáno rozhodnutí o přemístění podle článku 26 nařízení například z důvodu, že pro posouzení žádosti nezletilého dítěte o mezinárodní ochranu je příslušný členský stát, ve kterém požívají jeho rodiče mezinárodní ochranu?
- 3) V případě kladné odpovědi na předchozí otázku, je čl. 20 odst. 3 [nařízení č. 604/2013] obdobně použitelný rovněž v rozsahu, v němž podle jeho druhé věty není nezbytné provedení nového řízení o převzetí u později narozeného dítěte, i když pak existuje riziko, že hostitelský členský stát nebude vědět o situaci pro převzetí nezletilého dítěte nebo že podle své správní praxe odmítne analogické použití čl. 20 odst. 3 nařízení (EU) č. 604/2013, takže hrozí, že se nezletilé dítě stane ‚bezprizorním uprchlíkem‘?
- 4) V případě záporné odpovědi na otázky 2 a 3, může být vůči nezletilému dítěti, které podalo žádost o mezinárodní ochranu v členském státě, přijato rozhodnutí o nepřipustnosti na základě obdobného použití čl. 33 odst. 2 písm. a) [směrnice 2013/32] také tehdy, jestliže mezinárodní ochrany v jiném členském státě nepožívá samotné dítě, ale jeho rodiče?“

¹¹ – Kromě toho vzhledem ke krátké době svého pobytu v Polsku nespádají do oblasti působnosti směrnice 2003/109.

14. Žalobkyně, belgická, německá, italská, nizozemská a polská vláda a Komise předložily svá písemná nebo ústní vyjádření na jednání konaném dne 14. prosince 2021.

IV. Analýza

A. Úvodní poznámky

15. Úvodem považuji za nezbytné uvést několik poznámek týkajících se dosahu této žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce ve vztahu k obsahu vyjádření podaných zúčastněnými a ústních přednesů.

16. Předkládající soud pokládá Soudnímu dvoru čtyři předběžné otázky, které jsou vystavěny obdobně jako čl. 33 odst. 1 směrnice 2013/32. Tento článek rozlišuje na jedné straně případy, kdy žádost o mezinárodní ochranu není posuzována podle nařízení č. 604/2013, přičemž v takovém případě členský stát, který žádost obdržel, přenáší příslušnost k posouzení této žádosti na členský stát, který je podle něj příslušný, a na druhé straně případy, kdy taková žádost může být odmítnuta jako nepřípustná¹².

17. První, druhá a třetí předběžná otázka se tedy týkají rozsahu, v jakém může být příslušnost k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu dítěte narozeného na území členského státu přenesena na jiný členský stát, který předtím přiznal jeho rodinným příslušníkům postavení uprchlíka. Předkládající soud se Soudního dvora zejména dotazuje, zda je možné použít obdobně čl. 20 odst. 3 nařízení č. 604/2013, a pokud ano, zda lze tedy na základě článku 26 tohoto nařízení dotyčné dítě za účelem posouzení jeho žádosti přemístit do členského státu, v němž jeho rodiče požívají mezinárodní ochrany.

18. Není-li takové obdobné použití možné, ptá se zmíněný soud Soudního dvora svou čtvrtou předběžnou otázkou, zda je možné považovat tuto žádost o mezinárodní ochranu za nepřípustnou na základě obdobného použití čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice 2013/32.

19. Nejprve uvedu důvody, proč není zřejmě vhodný ani jeden z procesních prostředků zmíněných v žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce, přičemž každá ze zúčastněných má ostatně zřejmě problém s analogickým uplatněním těchto ustanovení tak, aby to bylo z hlediska prvního či druhého navrhovaného postupu přijatelné. Toto analogické uplatnění vyžaduje, aby situace, v níž vzniká právní mezera, byla totožná nebo alespoň podobná situaci, která je výslovně upravena. Situace upravené čl. 20 odst. 3 nařízení č. 604/2013 a čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice 2013/32 se však od situace dotčené ve věci v původním řízení podstatně liší, a to obsahově i z hlediska účelu uvedených ustanovení.

20. V dalším kroku posoudím jiné procesní prostředky. Nejprve provedu analýzu prostředku, který navrhla ve svém vyjádření Komise, a sice obdobného použití kritéria stanoveného v článku 9 nařízení č. 604/2013, nadepsaném „Rodinní příslušníci, kteří požívají mezinárodní ochrany“. Zúčastněné měly možnost se k použití tohoto ustanovení vyjádřit v písemných odpovědích na otázky Soudního dvora i na jednání. S ohledem na omezení, jež jsou s takovým obdobným použitím spojena, poté navrhu Soudnímu dvoru alternativní řešení k tomuto procesnímu prostředku, které vychází ze zásady nejlepšího zájmu dítěte.

¹² – V tomto smyslu viz usnesení ze dne 5. dubna 2017, Ahmed (C-36/17, EU:C:2017:273, bod 38).

21. Jak se zúčastněné shodly na jednání, úkolem Soudního dvora je poskytnout řešení do budoucna, jelikož ve věci v původním řízení Spolková republika Německo uznala, že v důsledku uplynutí lhůt k podání žádosti o převzetí zpět stanovených v nařízení č. 604/2013 se stala příslušnou k posouzení žádosti dítěte. Tato budoucnost není nijak vzdálená, jelikož Soudnímu dvoru byla obdobná problematika předložena ve věci C-153/21, *Ministre de l'immigration et de l'asile*¹³, v níž bylo dne 11. listopadu 2021 řízení přerušeno.

B. Posouzení žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

1. K obdobnému použití čl. 20 odst. 3 nařízení č. 604/2013, týkajícího se zohlednění situace nezletilé osoby v řízení o určení příslušného členského státu (první až třetí předběžná otázka)

22. Podstatou první předběžné otázky předkládajícího soudu položené Soudnímu dvoru je, zda je možné za účelem omezení druhotného pohybu a ochrany základního práva na respektování rodinného života zakotveného v článku 7 Listiny obdobně použít čl. 20 odst. 3 nařízení č. 604/2013 na situaci, kdy dítě podalo žádost o mezinárodní ochranu v členském státě, v němž se narodilo, zatímco jeho rodinní příslušníci požívají mezinárodní ochrany v jiném členském státě.

23. Z důvodů, které uvedu níže, by připuštění takového obdobného použití vedlo k porušení podmínek a účelu (*ratio legis*) článku 20 odst. 3 nařízení č. 604/2013.

24. Článek 20 nařízení stanoví pravidla pro zahájení řízení o určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu.

25. V článku 20 odst. 1 a 2 nařízení unijní normotvůrce v první řadě upřesňuje, že řízení o určení příslušného členského státu se zahajuje „*prvním podáním*“ žádosti o mezinárodní ochranu v *některém členském státě*¹⁴ (odstavec 1) a že taková žádost se považuje za podanou, jakmile příslušné orgány obdrží formulář žádosti od žadatele nebo jakmile o ní obdrží úřední zápis vyhotovený příslušnými vnitrostátními orgány (odstavec 2).

26. Ve druhé řadě, v čl. 20 odst. 3 téhož nařízení stanoví tento normotvůrce podmínky, za nichž je příslušný vnitrostátní orgán povinen přihlédnout v tomto řízení k „*situaci nezletilé osoby*“. Tento odstavec zní:

„Pro účely tohoto nařízení je situace nezletilé osoby, která doprovází žadatele a splňuje definici rodinného příslušníka, neoddelitelná od situace jeho rodinného příslušníka a zabývá se jí členský stát příslušný k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu tohoto rodinného příslušníka, třebaže nezletilá osoba není sama žadatelem, *za předpokladu, že je to v jejím nejlepším zájmu*. Stejným způsobem se postupuje v případě dětí narozených po příjezdu žadatele na území některého členského státu, aniž je nutné zahájit nové řízení o jejich převzetí“¹⁵.

¹³ – V uvedené věci syrští rodinní příslušníci opustili Řecko poté, co jim v tomto členském státě bylo přiznáno postavení uprchlíků, a přemístili se do Lucemburska, kde se narodil poslední ze sourozenců. V posledně uvedeném členském státě podalo toto dítě žádost o mezinárodní ochranu, která byla, rovněž na základě čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice 2013/32, považována za nepřipustnou.

¹⁴ – Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

¹⁵ – Kurzivou zvýraznil autor stanoviska.

27. Zaprvé unijní normotvůrce odkazuje na situaci nezletilé osoby, jejíž rodinní příslušníci podali poprvé žádost o mezinárodní ochranu v některém členském státě ve smyslu čl. 20 odst. 1 a 2 nařízení č. 604/2013, na jejímž základě poté příslušné vnitrostátní orgány zahájily řízení o určení členského státu příslušného k posuzování těchto žádostí¹⁶.

28. Situaci nezletilé osoby, jejíž rodinní příslušníci jsou žadateli o mezinárodní ochranu, však nelze považovat za podobnou situaci nezletilé osoby, jejíž rodinní příslušníci již takové ochrany požívají. Pojmy „žadatel o mezinárodní ochranu“ a „osoba požívající mezinárodní ochrany“ jsou v čl. 2 písm. b), c) a f) nařízení č. 604/2013 definovány odlišně a vztahují se na rozdílná právní postavení, jejichž uznání a obsah jsou upraveny zvláštními ustanoveními. To je ostatně důvodem, proč unijní normotvůrce odlišuje situaci nezletilé osoby, jejíž rodinní příslušníci jsou *osobami požívajícími* mezinárodní ochrany, již upravuje v článku 9, od situace nezletilé osoby, jejíž rodinní příslušníci jsou *žadateli o* mezinárodní ochranu, již upravuje v článku 10 a čl. 20 odst. 3 uvedeného nařízení. Pokud bychom tedy připustili takovou podobnost mezi situacemi, již upravuje unijní normotvůrce v čl. 20 odst. 3 téhož nařízení, a situací zmiňovanou předkládajícím soudem, bylo by to v rozporu se skutečností, že uvedený normotvůrce mezi těmito dvěma pojmy rozlišuje. To by v podstatě vedlo k zavedení jiného kritéria pro učení příslušnosti, než jsou kritéria taxativně vyjmenovaná v kapitole III nařízení č. 604/2013, a to odlišného od kritéria výslovně uvedeného v jeho článku 9.

29. Zadruhé takové obdobné použití by bylo v rozporu s účelem (*ratio legis*) článku 20 odst. 3 nařízení č. 604/2013.

30. Ten je vyjádřen v přípravných pracích k nařízení (ES) č. 343/2003¹⁷, jehož čl. 4 odst. 2 byl v podstatě převzat do čl. 20 odst. 3 nařízení č. 604/2013. Z důvodové zprávy k návrhu Komise¹⁸, na jehož základě bylo nařízení č. 343/2003 přijato, vyplývá, že účelem tohoto pravidla je zachovat celistvost rodiny a zároveň přemístit nezletilou osobu a její rodinné příslušníky do členského státu příslušného k posouzení jejich žádosti o mezinárodní ochranu, a to bez ohledu na to, zda je nezletilá osoba formálně žadatelem ve smyslu právní úpravy členského státu, ke kterému byly tyto žádosti podány. Cílem tohoto pravidla je zabránit tomu, aby členské státy uplatňovaly ustanovení o určení příslušného členského státu rozdílně vzhledem k tomu, že stanoví jiné formální náležitosti, jež musí nezletilá osoba splňovat, aby mohla být považována za žadatele, pokud doprovází dospělou osobu.

31. Záměrem unijního normotvůrce tak je svázat situaci tohoto dítěte se situací jeho rodinných příslušníků, jež považuje ve fázi určení příslušného členského státu za „neoddělitelné“, neboť jejich žádosti spolu časově a místně souvisí, to vše za předpokladu, že je takový postup v nejlepším zájmu dítěte.

32. Taková situace, jako je situace dotčená v projednávané věci, se však od situace upravené unijním normotvůrcem v čl. 20 odst. 3 nařízení č. 604/2013 zásadně liší. Na rozdíl od případu, na který se vztahuje uvedený článek, totiž žádost o mezinárodní ochranu formálně podala sama nezletilá osoba, takže tato osoba musí být považována za žadatele. Navíc vzhledem k neexistenci žádostí o mezinárodní ochranu podaných jejími rodinnými příslušníky nemá příslušný

¹⁶ – V tomto ohledu shodně s Komisí podotýkám, že skutečnost, že rodinní příslušníci žalobkyně podali v Německu žádost o mezinárodní ochranu, je zřejmě irelevantní. Tyto žádosti byly totiž na základě čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice 2013/32 prohlášeny za nepřipustné.

¹⁷ – Nařízení Rady ze dne 18. února 2003, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států (Úř. věst. 2003, L 50, s. 1; Zvl. vyd. 19/06 s. 109).

¹⁸ – V tomto smyslu viz důvodová zpráva Komise k jejímu návrhu nařízení Rady, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o azyl podané státním příslušníkem třetí země v některém z členských států [COM(2001) 447 final].

vnitrostátní orgán důvod zahájit řízení o určení členského státu příslušného k posouzení těchto žádostí. S ohledem na datum a místo narození dítěte je tedy jeho žádost o mezinárodní ochranu a z ní vyplývající řízení o určení příslušného členského státu časově a místně oddělena od žádostí o mezinárodní ochranu, které předtím podali jeho rodinní příslušníci v jiném členském státě¹⁹. Z tohoto pohledu je situace dotyčného dítěte fakticky oddělitelná od situace jeho rodinných příslušníků.

33. Zatřetí se nedomnívám, že by mohlo být obdobné použití článku 20 odst. 3 nařízení č. 604/2013 odůvodněno cílem omezit „druhotný pohyb“ sledovaným unijním právem. Jak totiž uvedl Soudní dvůr, účelem ustanovení tohoto nařízení je zabránit *přesunům žadatelů o mezinárodní ochranu*. Cílem je tedy zabránit tomu, aby žadatelé po podání žádosti v prvním členském státě opustili tento stát před tím, než bude o této žádosti rozhodnuto, a přemístili se do druhého členského státu a tam podali novou žádost o mezinárodní ochranu.

34. V situaci dotčené ve věci v původním řízení však rodinní příslušníci žadatelky nepodali souběžné žádosti o mezinárodní ochranu ve více členských státech, jelikož v jednom z těchto států jim již bylo přiznáno postavení uprchlíků²⁰. Tato situace představuje spíše porušení ustanovení článku 33 směrnice 2011/95, podle kterého platí možnost volného pohybu osob požívajících mezinárodní ochrany pouze na území členského státu, který tuto ochranu přiznal, jelikož dotyční rodinní příslušníci se přemístili do jiného členského státu, v tomo případě Německa, a usadili se v něm, aniž jim bylo za tímto účelem vydáno povolení k pobytu.

35. S ohledem na všechny tyto skutečnosti mám tedy za to, že na takový případ, jako je případ zmiňovaný předkládajícím soudem, nelze obdobně použít čl. 20 odst. 3 nařízení č. 604/2013, a to s ohledem na podstatné rozdíly mezi oběma situacemi.

36. Navrhuji tudíž Soudnímu dvoru, aby rozhodl, že čl. 20 odst. 3 nařízení č. 604/2013 nelze obdobně použít na situaci, kdy dítě podalo žádost o mezinárodní ochranu v členském státě, ve kterém se narodilo a kde má bydliště spolu se svými rodinnými příslušníky, zatímco tito rodinní příslušníci požívají mezinárodní ochrany v jiném členském státě.

37. Vzhledem k navrhované odpovědi na první předběžnou otázku není třeba odpovídat na druhou a třetí předběžnou otázku.

2. K obdobnému uplatnění důvodu nepřípustnosti žádosti stanoveného v čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice 2013/32 (čtvrtá předběžná otázka)

38. Podstatou čtvrté předběžné otázky předkládajícího soudu položené Soudnímu dvoru je, zda může členský stát na základě obdobného použití článku 33 odst. 2 písm. a) směrnice 2013/32 považovat žádost o mezinárodní ochranu podanou dítětem za nepřípustnou z důvodu, že jeho rodinným příslušníkům byla taková ochrana přiznána jiným členským státem.

¹⁹ – V projednávané věci podali rodinní příslušníci žalobkyně žádost o mezinárodní ochranu v Polsku v roce 2012, zatímco dítě podalo dotčenou žádost v Německu v roce 2016.

²⁰ – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 10. prosince 2020, Minister for Justice and Equality (Žádost o mezinárodní ochranu podaná v Irsku) (C-616/19, EU:C:2020:1010, body 51, 52 a citovaná judikatura). To je také účelem směrnice 2013/32, jak vyplývá z bodu 13 jejího odůvodnění, kde se uvádí, že „[s]blížení pravidel pro řízení o přiznávání a odnímání mezinárodní ochrany by mělo napomoci omezení dalšího pohybu žadatelů o mezinárodní ochranu mezi členskými státy způsobeného rozdíly v právních rámcích a vytvořit odpovídající podmínky pro uplatňování směrnice 2011/95/EU v členských státech“, jakož i směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/33/EU ze dne 26. června 2013, kterou se stanoví normy pro přijímání žadatelů o mezinárodní ochranu (Úř. věst. 2013, L 180, s. 96), v souladu s bodem 12 jejího odůvodnění.

39. Z důvodů, které uvedu níže, podle mého názoru nemůže Soudní dvůr obdobně použít ani toto ustanovení.

40. Zaprvé z čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice 2013/32 vyplývá, že členské státy mohou považovat žádost o mezinárodní ochranu za nepřipustnou, pokud „mezinárodní ochranu přiznal jiný členský stát“. Působnost tohoto pravidla je upřesněna v bodě 43 odůvodnění směrnice takto:

„(43) Členské státy by měly všechny žádosti zhodnotit po věcné stránce, to jest posoudit, zda *dotyčný žadatel* může být uznán za osobu způsobilou pro mezinárodní ochranu podle směrnice 2011/95/EU[...]. Členské státy by zejména neměly mít povinnost hodnotit věcnou stránku žádosti o mezinárodní ochranu, pokud první země azylu přiznala *žadateli* postavení uprchlíka [...]“²¹

41. Z tohoto znění jednoznačně vyplývá, že ustanovení čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice 2013/32 se použijí na situaci, kdy žadatelem o mezinárodní ochranu je osoba, která již požívá takovou ochranu v jiném členském státě. Právě s ohledem na tuto totožnost žadatele a osoby požívající této mezinárodní ochrany je uvedený článek v rámci společného evropského azylového systému výrazem zásady vzájemné důvěry²². Takový případ samozřejmě nelze považovat za obdobný situaci dotčené ve věci v původním řízení, kdy žadatel není zároveň osobou požívající mezinárodní ochrany.

42. Zadruhé v čl. 33 odst. 2 směrnice 2013/32 jsou vyjmenovány důvody nepřipustnosti žádosti o mezinárodní ochranu. Soudní dvůr již několikrát rozhodl, že tento výčet musí být považován za taxativní, a to s ohledem na znění tohoto článku a použití výrazu „pouze“, který předchází tomuto výčtu, i s ohledem na jeho účel, jelikož tím je právě „zmírnění povinnosti členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu vymezením případů, v nichž je taková žádost považována za nepřipustnou“²³. Za těchto okolností nelze čl. 33 odst. 2 směrnice 2013/32 použít obdobně na situaci, která není v žádném případě srovnatelná, jelikož by to znamenalo doplnit jiný důvod nepřipustnosti, než jsou důvody, které unijní normotvůrce výslovně uvedl v tomto článku, což by bylo v rozporu s jeho jednoznačně vyjádřeným záměrem.

43. Navíc by to znamenalo, že by takové dítě, jako je žalobkyně, bylo zbaveno účinného přístupu k řízení o udělení mezinárodní ochrany, což by bylo zjevně v rozporu s jeho základními právy, a zejména s článkem 18 a čl. 24 odst. 2 Listiny²⁴, z nichž směrnice 2013/32 vychází. Právo na azyl je individuálním právem. Pokud by vnitrostátní orgány považovaly žádost dítěte o mezinárodní ochranu za nepřipustnou z důvodu, že jeho rodinným příslušníkům byla udělena mezinárodní ochrana v jiném členském státě, hrozilo by nebezpečí, že žádost podaná dítětem nebude nikdy posouzena. Rozhodnutí o nepřipustnosti má závažné důsledky, jejichž dosah musí být přísně omezen. Podotýkám, že ve věci Spolková republika Německo (C-504/21), v současnosti projednávané Soudním dvorem, tak německé orgány odmítly žádost o převzetí zpět rodinných příslušníků osoby požívající mezinárodní ochrany, kterou podaly řecké orgány na základě

²¹ – Kurzivou zvýraznil autor stanoviska. Viz rovněž rozsudek ze dne 22. února 2022, Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Celistvost rodiny – již přiznaná ochrana) (C-483/20, EU:C:2022:103), ve kterém Soudní dvůr rozhodl, že „[z]e samotného znění čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice 2013/32 tedy vyplývá, že členské státy nemají povinnost ověřovat, zda žadatel splňuje podmínky pro přiznání nároku na mezinárodní ochranu podle směrnice 2011/95, pokud je taková ochrana již zajištěna v jiném členském státě“ (bod 24).

²² – V tomto ohledu viz rozsudek ze dne 22. února 2022, Commissaire général aux réfugiés et aux apatrides (Celistvost rodiny – již přiznaná ochrana) (C-483/20, EU:C:2022:103, body 29 a 37 a citovaná judikatura).

²³ – V tomto smyslu viz rozsudky ze dne 19. března 2020, Bevándorlási és Menekültügyi Hivatal (Tomba) (C-564/18, EU:C:2020:218, body 29 a 30 a citovaná judikatura), a ze dne 14. května 2020, Országos Idegenrendészeti Főigazgatóság Dél-alföldi Regionális Igazgatóság (spojené věci C-924/19 PPU a C-925/19 PPU, EU:C:2020:367, body 149 a 182 a citovaná judikatura).

²⁴ – Článek 24 odst. 2 Listiny stanoví, že „[p]ři všech činnostech týkajících se dětí, ať už uskutečňovaných veřejnými orgány, nebo soukromými institucemi, musí být prvořadým hlediskem nejvlastnější zájem dítěte“.

článku 9 a čl. 17 odst. 2 nařízení č. 604/2013, s odůvodněním, že žádosti o mezinárodní ochranu podané těmito příslušníky byly na základě čl. 33 odst. 2 směrnice 2013/32 považovány za nepřijatelné.

44. Zatřetí nemohu souhlasit s myšlenkou, kterou vyjádřila jedna ze zúčastněných na jednání, že i v případě, že by žádost dítěte byla nepřijatelná a dítě by bylo přemístěno do hostitelského státu, mohlo by toto dítě požívat hospodářských a sociálních práv a výhod stanovených v člancích 23 až 35 směrnice 2011/95 jakožto rodinný příslušník osob požívajících mezinárodní ochrany.

45. Na jedné straně není požívání těchto práv a výhod rovnocenné přiznání postavení uprchlíka nebo statusu doplňkové ochrany, na který má nárok každá osoba, která sama splňuje podmínky přiznání ochrany stanovené v kapitolách II a III směrnice 2011/95, zejména z důvodu, že je nebo může být v zemi původu vystavena hrozbám pronásledování nebo vážné újmy. To je ostatně důvod, proč unijní normotvůrce v čl. 23 odst. 2 směrnice přiznání uvedených práv a výhod výslovně vyhrazuje pouze rodinným příslušníkům, kteří sami nesplňují podmínky pro udělení mezinárodní ochrany²⁵. Lze přitom rozumně předpokládat, že ve věci v původním řízení by dítě této ochrany požívat mohlo, stejně jako byla tato ochrana poskytnuta jeho rodinným příslušníkům²⁶. Neexistuje proto žádný důvod, proč by se toto dítě v případě přemístění do hostitelského státu mělo spokojit pouze s výhodami stanovenými v člancích 24 až 35 směrnice.

46. Na druhé straně, jak rozhodl Soudní dvůr v rozsudku ze dne 9. listopadu 2021, Spolková republika Německo (Zachování celistvosti rodiny)²⁷, „ze znění čl. 2 písm. j) směrnice 2011/95, který definuje pojem ‚rodinní příslušníci‘ pro účely této směrnice, ve spojení s jejím čl. 23 odst. 2 vyplývá, že povinnost členských států stanovit přístup k těmto výhodám se nevztahuje na děti osoby požívající mezinárodní ochrany, jež se narodily v hostitelském členském státě rodiny, která v něm byla založena“²⁸. V takové situaci, jako je situace dotčená v projednávané věci, kdy dítě nespadá pod pojem ‚rodinní příslušníci‘ ve smyslu čl. 2 písm. j) této směrnice, tedy hostitelský stát nemá povinnost přiznat mu práva a výhody stanovené v člancích 24 až 35 uvedené směrnice.

47. S ohledem na uvedené skutečnosti mám tedy za to, že členský stát nemůže na základě obdobného použití čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice 2013/32 považovat žádost o mezinárodní ochranu podanou dítětem za nepřijatelnou z toho důvodu, že jeho rodinným příslušníkům byla přiznána mezinárodní ochrana jiným členským státem.

C. Posouzení jiných možných procesních prostředků

48. Za účelem poskytnutí užitečné odpovědi předkládajícímu soudu navrhuji Soudnímu dvoru, aby posoudil i jiné procesní prostředky: zaprvé prostředek, který navrhuje ve svém vyjádření Komise, a sice obdobné použití článku 9 nařízení č. 604/2013, a zadruhé ten, který je podle mého názoru nejjednodušší a nejvíce respektuje zájmy dítěte, a to postup vycházející z obecných zásad, na nichž je založeno toto nařízení, tedy z jeho čl. 3 odst. 2 a čl. 6 odst. 1.

²⁵ – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 9. listopadu 2021, Spolková republika Německo (Zachování celistvosti rodiny) (C-91/20, EU:C:2021:898, bod 51).

²⁶ – Mohlo by se jednat o přiznání primárního nebo odvozeného postavení na základě zásad, jež Soudní dvůr stanovil v rozsudku ze dne 4. října 2018, Ahmedbekova (C-652/16, EU:C:2018:801, bod 72), a potvrdil v rozsudku ze dne 9. listopadu 2021, Spolková republika Německo (Zachování celistvosti rodiny) (C-91/20, EU:C:2021:898, bod 41).

²⁷ – C-91/20, EU:C:2021:898.

²⁸ – Bod 37 uvedeného rozsudku.

1. K obdobnému uplatnění kritéria pro určení příslušnosti stanoveného v článku 9 nařízení č. 604/2013

49. Článek 9 nařízení č. 604/2013 stanoví kritérium pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu, jak o tom svědčí kapitola III, jejíž je součástí. Toto kritérium je nadepsáno „Rodinní příslušníci, kteří požívají mezinárodní ochrany“. Vychází z úvah týkajících se rodiny, mezi něž patří rovněž kritéria stanovená v článku 8 („Nezletilé osoby“), článku 10 („Rodinní příslušníci, kteří jsou žadateli o mezinárodní ochranu“), článku 11 („Postup v případě rodiny“) a čl. 17 odst. 2 („Diskreční ustanovení“) tohoto nařízení.

50. Článek 9 uvedeného nařízení stanoví, že pokud členský stát vydal rodinnému příslušníku žadatele povolení pobývat na svém území jako osoba požívající mezinárodní ochrany, je tento členský stát příslušný k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu podané ostatními rodinnými příslušníky, za předpokladu, že dotčené osoby vyjádřily své přání písemně²⁹.

51. Z analýzy přípravných prací k nařízení č. 343/2003 vyplývá, že toto kritérium sleduje několik cílů. Na jedné straně je jeho cílem zajistit sloučení rodiny tím, že žadatel bude sloučen dohromady se svými rodinnými příslušníky v členském státě, ve kterém mohou posledně uvedení pobývat jakožto osoby požívající mezinárodní ochrany. Na druhé straně je jeho cílem zajistit urychlené posouzení žádosti, přičemž se má za to, že členský stát, ve kterém již bylo alespoň jednomu rodinnému příslušníkovi přiznáno postavení uprchlíka a vydáno povolení k pobytu, má nejlepší možnost posoudit odůvodněnost obav žadatele z pronásledování v zemi jeho původu.

52. Uplatnění kritéria stanoveného v článku 9 nařízení č. 604/2013 vyžaduje splnění několika podmínek. Zaprvé je tento členský stát příslušný k posouzení žádosti o ochranu pouze pod podmínkou, že alespoň jeden z rodinných příslušníků žadatele *může pobývat* jako osoba požívající mezinárodní ochrany na území státu, který je považován za příslušný k posouzení žádosti o ochranu. Zadruhé je uvedený členský stát příslušný k posouzení žádosti o ochranu pouze za podmínky, že žadatel a jeho rodinný příslušník, který může pobývat na území téhož členského státu, písemně vyjádří svůj *souhlas* s tím, že budou sloučeni.

53. Na základě čl. 1 odst. 1 písm. a) nařízení (ES) č. 1560/2003³⁰ tak musí žádost o převzetí adresovaná dožádanému státu na základě kritéria příslušnosti stanoveného v článku 9 nařízení č. 604/2013 obsahovat nejen písemné potvrzení o „legálním pobytu“ rodinných příslušníků na území tohoto státu, povolení k pobytu, která jim byla vydána, a výpis z rejstříků, ale rovněž doklady prokazující příbuzenský vztah, jsou-li k dispozici, a potvrzení o souhlasu dotčených osob.

54. Tyto dvě podmínky podle mého názoru brání tomu, aby byl článek 9 nařízení č. 604/2013 použit na takovou situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení.

55. Pokud jde o podmínku, že rodinný příslušník „může pobývat jako osoba požívající mezinárodní ochrany“ na území dožádaného státu, podotýkám, že tato je odlišná od podmínky stanovené v čl. 8 odst. 1 a 2 tohoto nařízení, podle níž se rodinný příslušník musí na tomto území „nacházet oprávněně“³¹. Mám však za to, že vzhledem k cíli sledovanému unijním normotvůrcem,

²⁹ – Unijní normotvůrce upřesňuje, že toto ustanovení se vztahuje na rodinu bez ohledu na to, zda tato rodina vznikla již dříve v zemi původu, čímž se odlišuje od definice pojmu „rodinní příslušníci“ obsaženého v čl. 2 písm. g) téhož nařízení.

³⁰ – Nařízení Komise ze dne 2. září 2003, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 343/2003 (Úř. věst. 2003, L 222, s. 3; Zvl. vyd. 19/06 s. 200), naposledy pozměněné prováděcím nařízením č. 118/2014 (Úř. věst. 2014, L 39, s. 1). Toto nařízení bylo přijato na základě čl. 17 odst. 3 nařízení č. 343/2003, nyní čl. 21 odst. 3 nařízení č. 604/2013.

³¹ – Tato rozdílná formulace se vyskytuje ve všech jazykových zněních.

tedy sloučení rodiny, tato podmínka vyžaduje, aby uvedený rodinný příslušník žadatele nejen měl povolení k pobytu na uvedeném území, které mu bylo uděleno na základě jeho statusu osoby požívající mezinárodní ochrany³², ale aby na tomtéž území také skutečně pobýval. Sloučení žadatele s jeho rodinným příslušníkem, zejména pokud je tímto žadatelem dítě, totiž nelze zajistit, pokud tento rodinný příslušník ve skutečnosti nepobývá na území dožádaného státu nebo na jeho území pobývat nemůže z důvodu, že je považován za nebezpečí pro bezpečnost státu nebo veřejný pořádek nebo že mu bylo povolení k pobytu odejmuto či byla ukončena jeho platnost³³. V takových případech by toto sloučení rodiny nebylo možné a v rámci řízení o převzetí a přemístění uvedeného žadatele by bylo zřejmě zahájeno i nové řízení o určení členského státu příslušného k posuzování žádosti.

56. Dále zdůrazňuji, že v takové situaci, jako je situace dotčená ve věci v původním řízení, kdy rodinní příslušníci již nepobývají na území hostitelského státu a nechtějí se do tohoto státu vrátit, splnění této podmínky vyžaduje, aby dožadující stát před podáním žádosti o převzetí učinil určité úkony, zejména aby ověřil platnost povolení k pobytu těchto rodinných příslušníků v hostitelském státě³⁴ a rozhodl o jejich vyhoštění do tohoto státu. K provedení těchto úkonů však bude pravděpodobně potřeba podstatně delších lhůt, než jsou lhůty k podání žádosti o převzetí stanovené v čl. 21 odst. 1 nařízení č. 604/2013.

57. Podle tohoto ustanovení musí členský stát, který žádost obdržel, předložit žádost o převzetí žadatele „v co nejkratší době a v každém případě do tří měsíců ode dne, kdy byla žádost podána“³⁵. Pokud však rodinní příslušníci nesouhlasí s návratem na území hostitelského státu, muselo by být před předložením žádosti o převzetí a doručením souvisejících důkazů nejprve vedeno vůči této rodině řízení o navrácení podle směrnice 2008/115, které by mohlo mít i donucovací povahu. Takové řízení – při kterém musí být dodržována práva dotyčných osob – však podle mého názoru lze těžko provést ve lhůtách stanovených nařízením č. 604/2013, a to i pokud by příslušné vnitrostátní orgány jednaly s veškerou péčí. Vzhledem ke lhůtám k podání opravného prostředku proti rozhodnutí o navrácení a rizikům spojeným s výkonem takového rozhodnutí by dožadující stát, v němž dítě podalo svou žádost o mezinárodní ochranu, musel před podáním žádosti o převzetí dítěte dožádaným státem vyčkat na pravomocné rozhodnutí o tomto opravném prostředku (pokud by byl podán) proti rozhodnutí o vyhoštění vydanému proti členům jeho rodiny. Tím by vznikl nejen stav právní nejistoty, ale nevyhnutelně rovněž doba latence, po kterou by byl osud žádosti o mezinárodní ochranu podané tímto dítětem nejistý.

58. Takové řešení by bylo v rozporu s nejlepším zájmem dítěte, v jehož světle je třeba vykládat a vést všechna řízení upravená v nařízení č. 604/2013³⁶. V bodě 13 odůvodnění tohoto nařízení se výslovně zdůrazňuje, že „[v] souladu s Úmluvou OSN o právech dítěte z roku 1989 a s Listinou základních práv Evropské unie by členské státy měly mít při uplatňování tohoto nařízení na mysli především nejlepší zájem dítěte“.

³² – Viz článek 24 směrnice 2011/95.

³³ – Viz čl. 21 odst. 3 a čl. 24 odst. 1 směrnice 2011/95.

³⁴ – Podle článku 24 směrnice 2011/95 má povolení k pobytu udělené osobám, kterým bylo přiznáno postavení uprchlíka, dobu platnosti tři roky a lze ji prodloužit a povolení k pobytu vydané osobám, kterým byl přiznán status doplňkové ochrany, má dobu platnosti alespoň jeden rok s opakovanou možností prodloužení alespoň o dva roky. Ve věci v původním řízení skončila podle informací poskytnutých Polskem platnost povolení k pobytu rodinných příslušníků žalobkyně 4. května 2015.

³⁵ – Jinak je podle čl. 21 odst. 1 třetího pododstavce nařízení č. 604/2013 k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu příslušný členský stát, ve kterém byla žádost podána.

³⁶ – Viz čl. 6 odst. 1 tohoto nařízení.

59. Takové řešení by navíc neumožňovalo urychleně určit příslušný členský stát a hrozilo by, že nebude zaručen ani účinný přístup k řízení o poskytnutí mezinárodní ochrany, ani urychlené vyřízení této žádosti o mezinárodní ochranu, což je v rozporu s cíli uvedenými v bodě 5 odůvodnění nařízení č. 604/2013.

60. Dále, pokud jde o požadavek písemného souhlasu dotčených osob, rozumí se jím zjevné potvrzení žadatele a jeho rodinných příslušníků, jimž vyjadřují svou vůli být sloučeni. Účelem této podmínky je předcházet situacím sloučení, kdy si dotčené osoby z osobních důvodů sloučení být nepřejí. Tato podmínka je rovněž obsažena v článku 10, čl. 16 odst. 1 a čl. 17 odst. 2 nařízení č. 604/2013. Je zřejmé, že nebyla zamýšlena tak, aby se vztahovala na takovou situaci, jako je situace uváděná předkládajícím soudem, kdy žalobkyně a její rodinní příslušníci jsou sloučeni a žijí ve společné domácnosti ve stejném členském státě. I tato podmínka by měla smysl pouze v případě, že by došlo k vyhoštění rodinných příslušníků do státu, který jim přiznal ochranu. V takovém případě by však byla tato podmínka uplatněna za jiným účelem, než jaký zamýšlel normotvůrce, neboť jejím cílem by nebylo zajistit sloučení rodinných příslušníků nacházejících se v různých státech Unie, ale naopak zachovat celistvost rodiny.

61. Ačkoli v průběhu řízení některé zúčastněné navrhovaly Soudnímu dvoru, aby tuto podmínku neuplatnil, nepovažují takové řešení za žádoucí, jelikož požadavek písemného souhlasu je podmínkou výslovně stanovenou unijním normotvůrcem v článku 9 nařízení č. 604/2013.

62. Mám totiž za to, že s ohledem na velké množství soudních sporů týkajících se použití tohoto nařízení v situacích, kdy jsou ohroženy zájmy dítěte, je nutné postupovat při výkladu jeho ustanovení velmi obezřetně. Nařízení č. 604/2013 je nástrojem především procesní povahy, který mají členské státy k dispozici, aby mohly na základě taxativně vyjmenovaných kritérií a při dodržení základních práv dotčených osob určit, který z nich je příslušný k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu.

63. V této souvislosti se domnívám, že stejně jako ostatní kritéria uvedená v kapitole III nařízení č. 604/2013 není ani kritérium stanovené v článku 9 použitelné na takovou situaci, jako je dotčená situace, kdy rodinní příslušníci žadatelky, kteří jsou osobami požívajícími mezinárodní ochrany, již nepobývají na území státu, který ochranu přiznal, a nechtějí se tohoto státu vrátit.

64. Navrhnu proto Soudnímu dvoru, aby uplatnil jiný přístup, založený na obecných zásadách, z nichž vychází nařízení č. 604/2013, a zejména na nejlepším zájmu dítěte.

2. K provádění záruk stanovených ve prospěch nezletilých osob v čl. 6 odst. 1 nařízení č. 604/2013

65. Úvodem je třeba uvést, že podle čl. 3 odst. 2 nařízení č. 604/2013 „[p]okud nemůže být na základě kritérií vyjmenovaných v [kapitole III tohoto] nařízení určen příslušný členský stát, je k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu příslušný první členský stát, ve kterém byla žádost podána“. V takové situaci, jako je dotčená situace, se neuplatní žádné z kritérií stanovených v kapitole III uvedeného nařízení, takže k posouzení žádosti podané dotčeným dítětem je skutečně příslušný první členský stát, ve kterém dítě svou žádost podalo. V souladu s bodem 5 odůvodnění uvedeného nařízení tento postup umožňuje zaručit, aby dítě mělo účinný přístup k řízení o poskytnutí mezinárodní ochrany, aniž by byl ohrožen cíl urychleného vyřízení jeho žádosti.

66. Uplatnění této zásady v projednávané věci umožňuje, aby byl prvořadým hlediskem nejvlastnější zájem dítěte, jak je vyžadováno v čl. 24 odst. 2 Listiny³⁷, jelikož tento členský stát je zároveň státem, na jehož území se dítě narodilo a kde pobývá se svými rodinnými příslušníky.

67. Podle čl. 6 odst. 1 nařízení č. 604/2013 „[b]ěhem všech řízení podle tohoto nařízení mají členské státy především na mysli nejlepší zájem dítěte“. V této souvislosti unijní normotvůrce na základě čl. 6 odst. 3 tohoto nařízení vyžaduje, aby při posuzování toho, co je v nejlepším zájmu dítěte, členské státy navzájem úzce spolupracovaly a náležitě zohledňovaly „zejména“ možnost opětovného sloučení rodin, blaho a sociální vývoj nezletilé osoby, její bezpečnost a ochranu, zejména pokud existuje riziko, že se nezletilá osoba stane obětí obchodování s lidmi, a konečně názory nezletilé osoby s přihlédnutím k jejímu věku a vyspělosti, jakož i její původní prostředí³⁸.

68. Nejlepší zájem dítěte tedy vyžaduje, aby byl určen členský stát, který je nejlépe schopen rozhodnout o jeho žádosti o mezinárodní ochranu, a to s přihlédnutím ke všem skutkovým okolnostem každého jednotlivého případu³⁹. Fyzická přítomnost tohoto dítěte na území členského státu, kde se narodilo a podalo svou žádost, a doba trvání, oprávněnost, podmínky a důvody jeho pobytu spolu s rodinou na území tohoto státu patří mezi faktory, které příslušné vnitrostátní orgány musí při posuzování zájmů dítěte zohlednit.

69. V této souvislosti je podle mého názoru nutné přihlédnout k důvodům, proč rodinní příslušníci odešli z hostitelského státu. Je pravda, že případ, který byl zde předložen Soudnímu dvoru, se liší od situací, které Soudní dvůr posuzoval v rozsudku ze dne 19. března 2019, Ibrahim a další⁴⁰, kde existovala vážná hrozba, že s žadatelem o mezinárodní ochranu bude v hostitelském státě zacházeno způsobem neslučitelným s jeho základními právy z důvodu systémových či celoplošných nedostatků nebo nedostatků týkajících se určitých skupin osob. Pokud by však nebyly zohledněny důvody, proč rodinní příslušníci opustili hostitelský stát, nebyly by dodrženy záruky, jež unijní normotvůrce poskytuje nezletilým osobám, a ustanovení, v nichž výslovně upravuje posouzení nejlepšího zájmu dítěte. Unijní normotvůrce tím, že v čl. 6 odst. 3 nařízení č. 604/2013 stanoví požadavek, aby členské státy „úzce spolupracovaly“ a náležitě braly v úvahu blaho a sociální rozvoj dítěte, vyžaduje, aby příslušné vnitrostátní orgány provedly vyvážení všech skutkových okolností týkajících se životních podmínek dítěte v dotyčných členských státech.

70. V tomto ohledu se nedomnívám, že by rozhodnutí rodičů opustit hostitelský stát bylo možné vykládat čistě jako snahu obejít nebo zneužít pravidla společného evropského azylového systému. Rozhodnutí opustit uvedený stát, ve kterém všichni členové rodiny, včetně malých dětí, požívají mezinárodní ochrany poté, co byli nuceni opustit zemi původu, a podstoupit tak riziko spojené se vzdáním se jistoty a výhod, které tento status poskytuje celé rodině, může být učiněno z nevědomosti, nebo může jít o nezbytné a důkladně rozvážené rozhodnutí rodičů učiněné s ohledem na nejlepší zájem jejich dětí. Ve věci v původním řízení tak zřejmě rodinní příslušníci žalobkyně opustili Polsko a přemístili se do Německa z důvodu zastrasování, kterému byli v hostitelském státě vystaveni z důvodu svého původu. Ve věci *Ministre de l'immigration et de l'asile* (C-153/21), v níž bylo řízení přerušeno, se rodiče rovněž rozhodli opustit Řecko mimo jiné

³⁷ – Tento článek stanoví, že při všech činnostech týkajících se dětí, ať už uskutečňovaných veřejnými orgány, nebo soukromými institucemi, musí být prvořadým hlediskem nejvlastnější zájem dítěte. Viz rovněž rozsudek ze dne 9. listopadu 2021, Spolková republika Německo (Zachování celistvosti rodiny) (C-91/20, EU:C:2021:898, bod 55 a citovaná judikatura).

³⁸ – Viz rovněž bod 13 odůvodnění nařízení č. 604/2013.

³⁹ – V tomto kontextu viz rozsudek ze dne 8. června 2017, OL (C-111/17 PPU, EU:C:2017:436, bod 42 a násl. a citovaná judikatura), týkající se provádění nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 ze dne 27. listopadu 2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1347/2000 (Úř. věst. 2003, L 338, s. 1; Zvl. vyd. 19/06, s. 243).

⁴⁰ – Spojené věci C-297/17, C-318/17, C-319/17 a C-438/17, EU:C:2019:219.

proto, že životní podmínky a podmínky přijímání a převzetí jejich dětí byly podle nich žalostné. Nedomnívám se tedy, že by takové přemístění bylo možné zjednodušeně nebo obecně označit za „turistiku“ rodičů – jak se uvádí v některých procesních písemnostech.

71. Za takových okolností, jako jsou okolnosti projednávané věci, kdy dítě podalo žádost o mezinárodní ochranu v členském státě, na jehož území se narodilo a kde má spolu s rodinnými příslušníky v době podání žádosti obvyklé bydliště – což musí ověřit příslušné vnitrostátní orgány – podle mého názoru zájem dítěte vyžaduje, aby byl k posouzení jeho žádosti příslušný tento stát. Jakékoli řešení, které by znamenalo vytrhnout toto dítě a jeho rodinné příslušníky ze sociálního prostředí, do něhož se začlenili, z důvodu, že posledně uvedení požívají mezinárodní ochrany v jiném členském státě, by bylo zcela v rozporu s tímto zájmem.

72. Toto kritérium považuji za nejjednodušší a nejvíce respektující zájmy dítěte, jelikož může zaručit účinnost práv, která dítěti přiznává článek 18 Listiny, tím, že mu zajistí účinný přístup k řízení o posouzení jeho žádosti a její urychlené vyřízení.

73. Jsem si nicméně vědom toho, že toto kritérium by mělo být zároveň spojeno s převodem odpovědnosti za mezinárodní ochranu poskytnutou rodinným příslušníkům dítěte, tak aby byla zajištěna účinnost práva na azyl, které posledně uvedení požívají na základě téhož článku.

74. Účinnost tohoto práva totiž vyžaduje zaručit nejen přístup dítěte k řízení o posouzení jeho žádosti o mezinárodní ochranu, ale rovněž možnost rodinných příslušníků požívat práv vyplývajících z jejich postavení uprchlíka, dokud jim toto postavení nebude odňato nebo dokud nebude ukončena jeho platnost. Za současného stavu přitom není stát, který poskytl ochranu, fakticky schopen plnit své závazky, jelikož dotyční rodinní příslušníci opustili jeho území, aniž jim k tomu bylo uděleno povolení. Stejně tak Spolková republika Německo nemůže z právního hlediska nahradit ochranu poskytovanou státem původu vlastní ochranou, a kromě toho dotyční rodinní příslušníci na jejím území pobývají neoprávněně.

75. Navíc ze stejných důvodů, jaké jsou uvedeny v bodech 44 až 46 tohoto stanoviska, nemají rodinní příslušníci nárok ani na hospodářská a sociální práva a výhody uvedené v člancích 23 až 35 směrnice 2011/95, jelikož každý z nich splňuje kritéria pro poskytnutí mezinárodní ochrany, o čemž svědčí jejich postavení uprchlíka, které jim již bylo přiznáno.

76. Za těchto okolností by tedy byl namíste převod odpovědnosti za mezinárodní ochranu poskytnutou rodinným příslušníkům dítěte na základě Evropské dohody o převodu odpovědnosti za uprchlíky. V projednávané věci polské orgány s tímto převodem na základě čl. 4 odst. 1 uvedené dohody sice zřejmě souhlasily, zdá se však, že německé orgány nepřijaly žádná následná opatření⁴¹. Připomínám nicméně, že podle článku 2 uvedené dohody se má za to, že k převodu odpovědnosti za uprchlíky došlo uplynutím dvou let skutečného nepřetržitého pobytu ve druhém státě se souhlasem orgánů tohoto státu nebo dříve, pokud druhý stát povolil uprchlíkovi pobývat na svém území buď trvale, nebo po dobu delší, než je platnost cestovního dokladu.

77. S ohledem na všechny tyto úvahy tudíž navrhuji Soudnímu dvoru, aby rozhodl, že v situaci, kdy členský stát obdržel žádost o mezinárodní ochranu dítěte, jehož rodinným příslušníkům byl v jiném členském státě přiznán status uprchlíků, musí být čl. 3 odst. 2 a čl. 6 odst. 1 nařízení

⁴¹ – Spolková republika Německo i Polská republika tuto dohodu ratifikovaly.

č. 604/2013 vykládány v tom smyslu, že nejlepší zájem dítěte vyžaduje, aby byl k posouzení uvedené žádosti příslušný členský stát, který žádost obdržel, pokud se toto dítě narodilo na jeho území a má v něm spolu se svými rodinnými příslušníky k datu podání žádosti obvyklé bydliště.

V. Závěry

78. S ohledem na všechny výše uvedené úvahy navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl na předběžné otázky položené Verwaltungsgericht Cottbus (správní soud v Chotěbuzi, Německo) následovně:

- „1) Článek 20 odst. 3 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států, musí být vykládán v tom smyslu, že jej nelze obdobně použít na situaci, kdy dítě podalo žádost o mezinárodní ochranu v členském státě, na jehož území se narodilo a kde pobývá se svými rodinnými příslušníky, zatímco tito rodinní příslušníci požívají mezinárodní ochrany v jiném členském státě.
- 2) Členský stát nemůže na základě obdobného použití čl. 33 odst. 2 písm. a) směrnice Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany považovat žádost o mezinárodní ochranu podanou dítětem za nepřípustnou z toho důvodu, že jeho rodinným příslušníkům byla přiznána mezinárodní ochrana jiným členským státem.
- 3) V situaci, kdy členský stát obdržel žádost o mezinárodní ochranu dítěte, jehož rodinným příslušníkům byl v jiném členském státě přiznán status uprchlíků, musí být čl. 3 odst. 2 a čl. 6 odst. 1 nařízení č. 604/2013 vykládány v tom smyslu, že nejlepší zájem dítěte vyžaduje, aby byl k posouzení uvedené žádosti příslušný členský stát, který žádost obdržel, pokud se toto dítě narodilo na jeho území a má v něm spolu se svými rodinnými příslušníky k datu podání žádosti obvyklé bydliště.“